

Marcus Antonius Muretus

‘Julius Caesar’

Tragoedia
(1552)

Andreas Hagmaier
Institut für Klassische Philologie
Lehrstuhl Lateinische Philologie
Universität Regensburg
Universitätsstraße 31
93040 Regensburg
September 2007

Personae dramatis

Iulius Caesar

M. Brutus

C. Cassius

Decimus Brutus

Calpurnia

Nutrix

Chorus civium Romanorum

Actus primus

Caesar

Caes. Iam tota pene terra Romanos timet,
Et qua resurgens aureis Phoebus comis
Indos propinqua subditos tingit face
Et qua cadentes pronus inflectens equos
Gratae sorori cedit alternas vices 5
Patruisque lasso stagna crispat lumine.
Quacunque Nereus margines terrae premit,
Reges vel ipsi Caesaris nomen timent.
Numerent triumphos, cum volent, alii suos
Seque a subactis nominent provinciis: 10
Plus est vocari Caesarem; quisquis novos
Aliunde titulos quaerit, is iam detrahit.
Numerare ductu vis meo victas plagas?
Percurrito omnes. ipsa victrix gentium
Mihi Roma cessit; ille tam magnus gener, 15
Vt pene nomen duceret iam impar sibi,
Terra marique fusus agnovit meas
Praestare vires; quemque noluerat parem,
Tulit priorem; Thessali caede hostium
Maduere campi; principum membris canes 20
Avesque pastae; ductor ipse exterritus,
Fugare suetus, fugit et notos petens
Sensit manere raram in aerumnis fidem.
 Quid ergo restat, quidve dignum Caesare
Subacta tellus exhibere ultra potest? 25
Caelum petendum est; terra iam vilet mihi.
 Supreme rector, qui verendo fulmine
Iratu orbis utrunque perterres polum,
Si verus esse sanguis Ascanii putor
Generisque nostri tu ipse princeps auctor es, 30
Regni me in aliquam recipito partem tui,
Avos ut inter splendidum sidus meos
Matris Diones proximam aspiciam facem.
Iam vel mihi vel patriae vixi satis;
Quid teneor ultra? iam mihi exactum est, geri 35
Sago togaque quicquid eximium potest:
Hostes perempti, civibus leges datae,
Digestus annus, redditus sacris nitor,

Compostus orbis; cogitari nec queunt
 Maiora cuiquam nec minora a me geri. 40
 Vivam ociosus? at id quidem vix vivere est.
 Nec sol quietem nec bonus princeps capit.
 Cum vita partes muneris functa est sui,
 Mors propera nunquam, sera nonnunquam venit.
 Mihi multa vates dira minitantur quidem 45
 Suadentque, amicis ut meum stipem latus;
 At enim timere Caesaris nunquam fuit.
 Ignava mens rebusque non exercita
 Vereatur atrae mortis incertum diem:
 Generosus animus, quique se nullo videt 50
 Scelere impiatum, semper est liber metu.

Chorus

Ch. Sors rerum domina omnium
 Non usquam stabili fixa manet pede,
 Sed vultum assidue innovans
 Incertisque rotans omnia flexibus 55
 Alternas variat vices.
 Seu mitis faveat, sive premat nocens,
 Vento mobilior volat.
 Illam si nitida fronte reliquerit
 Abdens lampada Delius, 60
 Idem flammivomos cum moderans equos
 Mundo restituet diem,
 Sub vultu poterit cernere nubilo,
 Queis praesens erat, additam.
 Nec solum exiguis rebus inaestuans 65
 Privatas agitat domos:
 Ipsis imperiis, dum libuit, novam
 Inducit faciem ferox.
 Haec regum arbitrio nos voluit regi,
 Donec Tarquinii furor 70
 Commovit proceres, tam rigidum ut semel
 Cervice excuterent iugum.
 Hinc nos cura patrum curaque consulum
 Tutos semper ab exteris
 Iam per longa satis tempora praestitit; 75
 Non a seditionibus,
 Quas pene assiduas exitialiter
 Fervens imperii sitis
 Nonnullorum animis insita commovet.
 Haec Gracchis animos dedit; 80

Haec Syllas Mariosque in patriae luem
Armavit. sed opus quid est
Prisca exempla referre? haec quoque Caesarem
Commisit genero; neque
Impostus prius est horum odiis modus, 85
Quam Mars sanguine civium
Campos Pharsalicos undique tinxit.
Tunc, Pompei, caput in tuum
Belli terrificus detonuit fragor.
Nunc Caesar solio insidens 90
Optatis fruitur proque libidine
Solutus temperat omnia.
Sic iam nomine sub novo
Regni forma redit vetus.
Atque hoc scilicet efficit 95
Non usquam stabili fixa manens pede
Sors rerum domina omnium.

Actus secundus

M. Brutus

- Bru. Quousque tandem, Brute, virtutem tuam
Dormire pateris ociosam, degener?
Quousque differs civitatem liberam 100
Tua videre vindicatam dextera?
Nihilne te virtus tuorum commovet
Nomenque Bruti? nil gementis patriae
Pressae a tyranno opemque poscentis tuam
Conditio dura? nil libelli supplices, 105
Queis Brutum abesse civitatis vindicem
Cives queruntur? haec parum si te movent,
Tua iam, vir ut sis, te satis coniux monet,
Fidem cruore quae tibi obstrinxit suam
Testata sic se avunculi prolem tui. 110
Si ab exequendis te avocat coeptis timor
Animusque pigro torpet ignavus gelu,
Ex foemina perdisce, quid deceat virum.
An vero stirpis auctor et princeps tuae,
Dominatione civitatem regia 115
Quod liberarit, post honores maximos
Complexus astra est; Servilius, a quo tua est
Deducta mater, Melium in causa pari
Peremit: unum exempla te per talia
Pigebit ire et gloriam adipisci parem? 120
Mucrone salvo atque artibus adhuc integris
Videre Brutus et pati regem potest?
Imo audeamus magnum aliquid et nos quoque;
Mactatus hacce dextera tandem cadat,
Qui, quandocunque ceciderit, sero cadet. 125
Pro patria confligere augurium optimum est.
Generosiores fraena detrectant equi;
Nec nisi coacti perferunt tauri iugum:
Roma patietur, quod recusant belluae?
Reges adorent barbarae gentes suos, 130
Non Roma, mundi terror et mundi stupor;
Vivente Bruto Roma reges nesciet.
At vero non rex iste, sed dictator est.
Dum res sit una, quid aliud nomen iuvat?
At nomen illud refugit et oblatas sibi 135
Reicit coronas. fingere hoc et ludere est;

Nam cur tribunos igitur amovit loco?
 At mihi et honores et semel vitam dedit.
 Plus patria illis omnibus apud me potest.
 Qui se tyranno in patriam gratum exhibet, 140
 Dum vult inepte gratus esse, ingratus est.
 O rem pudendam! mollis et vix vir satis
 Regit Quirites Martis ortos sanguine,
 Totumque nutu pathicus orbem temperat.
 Accingere et vim, Brute, nunc profer tuam: 145
 Accommoda orsis venit implendis dies.
 Phoebus renascens subditos cives iugo
 Servosque vidit; liberos videat cadens.

Cassius, Brutus

Cass. O cuius alto nixa virtus pectore
 Sperare Romam sola depressam iubet, 150
 Magnanime Brute, Phoebus aurato diem
 Adduxit ore tandiu optatam mihi,
 Qua patria nostra libera evadat manu.
 Ita fausta votis sors meis respondeat,
 Vt haec tyranni virulentum sanguinem 155
 Haurire dextra gestit et vix se tenet
 Vtque haec, nihil me cogitantem praeter haec
 Nox tota vidit. sic in illum me feram,
 Sic involabo, sic mucronem pectore
 Condam scelesto; fors et ipsis dentibus 160
 Cervice dira noxium abscindam caput,
 Cruento ut ore prodiens in publicum
 Clamare possim: „Roma tandem libera est:
 Ferus ille animus et publici invasor boni
 Tenues in auras dissipatus vanuit.“ 165
 Tunc si vel atra morte sit pariter mihi
 Mutanda vita, laetus atque alacer cadam.
 Bene moritur, qui patriam moriens iuvat.
 Quid tu? quid alta mente tecum mussitas?
 An non eodem prorsus affectu cales? 170
 Effare: nam quamvis legi in vultu potest,
 Orationis sum tamen cupidus tuae.

Bru. Quid me plura loqui opus est, Cassi?
 Num mea tibi constantia nota est?
 Semel inter nos stetit aut vitam 175
 Pectore forti simul abiicere
 Aut patriam transdere in antiquam

- Libertatem. semel hoc dictum est.
Aut hoc necesse est perfici aut Brutum mori.
- Cass. O Romuleae gloria gentis, 180
Quam tibi vere rigido incoctum est
Pectus honesto! quam tua me animi
Oratio securum esse iubet!
Vnus mihi nunc scrupulus restat,
Vnane opera confodiendum 185
Cum Caesare ipso censeas Antonium.
- Bru. Iam saepe dixi id esse consilium mihi,
Salvis perimere civibus tyrannida.
- Cass. Perimatur ergo ab infimis radicibus,
Ne quando posthac caesa rursus pullulet. 190
- Bru. Latet sub uno tota radix corpore.
- Cass. Itan' videtur? amplius nil proloquar.
Tibi pareatur; te sequimur omnes ducem.
Vide modo, ut, cum opus erit, adsis.
- Bru. videro.
- Cass. Ego interim meque et meos paravero. 195

Chorus

- Ch. Quicumque forti pectore patriam
Praeferre vitae non dubitat suae,
Vt vel per enses propter illam
Oppositosque feratur ignes,
Non summus illi rerum opifex deus 200
Pigro revinxit pectora frigore,
Sed spiritus cessit superbos
Indomitamque timore mentem
Et bullienti plurima sanguine
Caelestis aerae semina condidit 205
Et dixit: „i, plebem prementes
Contere nil veritus tyrannos.“
Hac arte praestans Harmodius suos
Servavit uno nixus amiculo;
Nunc utriusque excelsa florent 210
Nomina non tribuenda servis.
Quos si ociosos tuta sequens timor
Forte avocasset rebus ab arduis,
Qui mortuos consumpsit ignis,
Nomina non minus obruisset. 215

Caret severus crimine Carnabas
Et laude dignus creditur, haud probro,
Quamvis ferocem caede dextram
Tingere nil veritus paterna.

Odit tyrannos Iuppiter et favet, 220
Cum quisquam in illos consilium parat,
Illosque natis saepe tradit
Coniugibusve suis necandos.

O quot quibusque est plena periculis
Sors imperantum! praecipue quibus 225
Non civium concors voluntas,
Sed regimen peperere vires.

Plebem timeto, qui solio insidens
Plebi timeris. fons odii timor
Audere iussit multa multos. 230
Saepe gelu calor excitatur.

Rarus tyrannus morte perit sua:
Illos veneno cauta necat manus,
Hos plebis iratae tumultus,
Hos rigidus gladio satelles. 235

Multo ille vitam tutius exigit,
Quicumque parvis privus in aedibus
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.

Actus tertius

Calpurnia, Nutrix

- Cal. O di, molestis tollite omen somniis 240
Nec sinite, quaeso, pondus ullum tam malis
Inesse visis. horror artus concutit,
Corpusque totum frigidus sudor lavat,
Quoties recordor; mensque nescio quod malum
Praesagit ipsa.
- Nut. alumna, quidnam esse hoc putem, 245
Moesto quod ore et lacrymis manantibus
Secreta quaeris teque nobis subtrahis?
Quae causa fletus? quisve tam subitus dolor
Turbare mentem tam cito potuit tuam?
Potestne flendum quippiam contingere 250
Nuptae viro, qui pene fortunam regit?
- Cal. Dilecta nutrix, quid mihi instet, nescio;
Sed me misellam mirus invasit timor.
- Nut. Conceptus unde?
- Cal. nil tibi, vel si velim, 255
Celare possim. visa noctis proximae
Me terruerunt; victa nam postquam dies
Hesterna cessit noxque nigro tegmine
Involvit omnem caeca telluris globum,
Amplexa blandum Caesaris collum mei
Placida quiete vix resolvi coeperam, 260
Cum mihi repente visus - heu, nutrix mea,
Retine labantem.
- Nut. alumna, habeto animum bonum.
Sopor timores saepe vanos obiicit.
Narrare perge cuncta, velut occooperas.
- Cal. Caesar meus, nutrix mea, heu, Caesar meus, 265
Meus ille Caesar, quo mea innixa est salus,
Mihi visus ulnas inter effusus meas
Iacere multo sanguine et tabo fluens
Multisque plagis pulchra fossus pectora.
Tum mihi quietem subitus excussit timor. 270
Misera arctius repente complector virum
Pectusque tento, quaeque somnus finxerat,
Vix falsa credo; vix habeo manibus fidem.
Heu, quid deorum talibus visis mihi
Minatur ira quidve portendit mali? 275

- Nut. Omitte questus neve nondum urgens malum
 Celerare perge. qui malum timet imminens,
 Geminat timendo. sive nil instat mali
 Fallaxque mentem imago turbavit tuam,
 Cur vana veros caussa producet metus? 280
 Seu - quod repellant sancta divum numina! -
 Mutata Romae fata quid gravius parant,
 Tamen haud timendum est. rite conceptis deos
 Mollire votis thuraque aris omnibus
 Adolere praestat. non inexorabilis 285
 Mens est deorum; saepe flectuntur prece.
 Quanquam equidem, alumna, instare nil existimo;
 Sed vana mentes saepe ludunt somnia.
 Quam saepe inanis est mihi obiectus timor
 Sic somnianti? nulla inest somno fides. 290
 Quis tam vel audax, Caesarem ut petere audeat,
 Vel tam impius, petere ut velit patriae patrem?
 Quotquot vel error vel voluntas pertinax
 Vel invidia Caesari inimicarat tuo,
 Partim verendus perculit Martis furor, 295
 Miranda partim Caesaris clementia
 Servavit et servando amicos reddidit.
 An ullus ingenio esse tam immani queat,
 Debere vitam ut cui suam se intelligat,
 Illius ipse tentet insidiis caput? 300
 O! mitte questus, abiice ex animo metum.
 Venti leves tua dissipabunt somnia.
- Cal. Ita di velint. utcunque sit, saltem virum
 Precabor, ut se contineat hodie domi.
 Vbi quid timetur, cautio nunquam nocet. 305

Chorus

- Ch. Iam dies Annae rediit Perennae;
 O quot in laetis, Tyberine, ripis
 Senties lusus hodie venustos!
 Quot puellarum pedibus premeris!
 Candidi quot te iuvenes revisent, 310
 Quot senes! qui dehinc titubante gressu
 Saepe siccatis madidi culullis
 Nare de crispa tremulum vibrissent
 Et vacillantes agitent choreas.
 Di! procul laevum teneatis omen 315
 Neu mali quicquam sinite evenire,
 Quominus vultu populus sereno

Possit antiquos celebrare ritus;
Tuta sed vestro assidue perennet
Roma favore. 320

Nil in humanis stabile est putandum;
Saepe securos inimica lusus
Horrido turbat Nemesis flagello
Grataque in luctus gemitusque amaros
Gaudia vertit. 325

Abstine, o densa sata Nocte virgo,
Virgo, quae voces reprimis superbas
Et feris sceptro nimium potenti
Magna locutos.

Romuli te gens colit et veretur; 330
Cur premas, qui te venerantur et qui
Debito addicti tua prosequuntur
Numina cultu?

Actus quartus

Caesar, Calpurnia, D. Brutus

- Caes. Ne deprecare; turpe me fractum metu
Desistere esset.
- Cal. tam nihil apud te valent 335
Vxoris, eheu, pene iam exanimis preces?
- Caes. Quid? somniis me credere tuis postulas?
- Cal. Non, sed timori ut nonnihil tribuas meo.
- Caes. At iste solis nititur somniis timor.
- Cal. Finge esse vanum: tribuito aliquid coniugi. 340
- Caes. Etiam petenti, quod decus laedat meum?
- Cal. Non, sed petenti, quod caput servet tuum.
- Caes. Desine timere.
- Cal. audere desine tu prius,
Tuaeque si adeo spernis uxoris metum,
Movere vatum oraculis minacibus, 345
Periculosam qui tibi hanc lucem admonent.
Si spectra, si te auspicia, si fibrae monent
Cavere et hunc meum timorem comprobant,
Quid in paratam pertinax mortem ruis?
- Caes. Quando timorem ponere aliter non potes, 350
Ne nos tibi queraris omnino nihil
Tribuere, mittatur senatus in hunc diem.
- D. Bru. Magnanime Caesar, quod tibi verbum excidit?
Tene potuisse barbarorum copias
Nil mente mota fortiter contemnere, 355
Non posse nunc temnere mulieris somnia?
Vbi pectoris vis illa praecellens tui est,
Quam sensit olim, quique septeno videt
Nilum per arva profluentem gurgite,
Quique glaciali colla suppositus polo 360
Concreta pigro maria sulcat marmore,
Et quos rapaci Rhodanus unda verberat,
Galli feroces? o statum deterrimum,
Si Caesar orbem, Caesarem mulier regit.
Conscende currus, laeta victrix, aureos 365
Gemmantibusque pervehitor urbem rotis.
Totius orbis sola domitorem domas.
Veteres triumphos Roma nunc sileat suos,
Et militaris conticescat gloria:
Invictus armis Caesar hodie vincitur. 370

- Quid, Caesar, animi patribus credis fore,
 Si te iubente convocatos iusseris
 Abire nunc, redire, dum Calpurniae
 Meliora sese obiecerint insomnia?
 Vade potius constanter et nomen cape 375
 Parthis timendum; aut, hoc minus si te iuvat,
 Prodito saltem atque ipse patres mittito,
 Ne negligi se aut ludibrio haberi putent.
 Caes. Incertus animi et huc et illuc distrahor;
 Qualis per aequor concitum bacchantibus 380
 Deprensa ventis fertur incerto ratis
 Agitata cursu; pellit illinc Africus
 Creber procellis, Eurus hinc, illinc Notus;
 Sic me hinc tuae, Calpurnia, inflectunt preces,
 Hinc dicta Bruti; sed tamen quando semel 385
 Vel cadere praestat quam metu longo premi:
 Non si trecentis vocibus vatium avocer,
 Non si ipse voce propria praesens deus
 Moneat periculi atque hic manendum suadeat,
 Me continebo. desine, uxor, conqueri. 390
 Eamus: omnis iacta nobis alea est.
 Cal. Abiit mea nil dicta moratus.
 Di, qui Romae geritis curam,
 Quo vos fas est cunque vocari
 Nomine, si vos manibus puris 395
 Menteque casta semper colui,
 Servate meo in Caesare Romam.

Chorus

- Ch. Creditur vulgus muliebre nunquam
 Consili micam dare profuturi,
 Sed rapi affectu penitusque sana 400
 Mente carere;
 Sed tamen si quis bonus aestimator
 Rem putet recta ratione totam,
 Dicet in multis micuisse magnam
 Consilii vim. 405
 Ilion nunquam cecidisset olim,
 Imo adhuc arces Priami manerent,
 Si deo plenae Paris audiisset
 Dicta sororis.

Illa, cum laeta tumidus rapina
Raptor ad sedes patrias rediret,
Dicitur totam resoluta crines
Isse per urbem
Clamitans: „turpem procul ire moecham
Cogite, o Teucri, gerit illa secum
Moenibus vestris Phrygiaeque fata
Ultima publi.
Caede iam campos video madentes;
Iam ferox gnatus Thetidos marinae
Hinc et hinc strages geminat tremenda
Cuspide pugnax.
Iamque mutato Simois colore
Inficit ripas galeasque secum
Volvit et fortis madidas iuventae
Sanguine cetras.
Ah dolor! sanctas etiamne ad aras
Exuis vitam, genitor, senilem?
Nec vel Hercaeus cohibet furentem
Iuppiter iram?“
Haec et his multo cecinisse plura
Dicitur quondam furibunda vates;
Sed dolor Phoebi vetuit superbos
Credere Troas.
Pertinax quisquis sibi credit uni
Caeteros spernens melius monentes,
Ille, si coeptis pereat sub ipsis,
Iure peribit.

Actus quintus

Brutus, Cassius

- Bru. Spirate cives: Caesar interfectus est.
Ille, ille Caesar, patriae terror suae,
Hostis senatus, innocentum carnifex, 440
Legum ruina, publici iuris lues,
Cuius rapinas nuper et libidines
Agnovit orbis totus et perpessus est,
In curia, quam oppresserat, oppressus iacet.
- Cass. En, Roma, gladium adhuc tepentem sanguine; 445
En dignitatis vindicem dextram tuae;
Impurus ille, qui furore nefario
Rabieque caeca te et tuos vexaverat,
Hac, hac manu atque hoc, hocce gladio, quem vides,
Consauciatus et omnibus membris lacer 450
Vndam cruoris et animam evomuit simul.
- Bru. Ite, ite, cives, convolate in curiam;
Mentem novo saturate iam spectaculo.
Immanis ille latro, qui regnum sua
Iam spe vorarat patriae oppressae incubans 455
Anima probris plena omnibus spoliatus est.
Ite et cadaver illud obscoenum feris
Date laniandum, quo feram absumant ferae.
- Cass. Erymantheum perculerit Alcides aprum
Hydrumque flammis pertinacem extinxerit 460
Lapsumque coelo iterumque coelo redditum
Confecerit leonem: in uno corpore
Sexcenta nobis monstra debellata sunt.
Si strenuis iustus datur factis honos,
Tua, Brute, fastos ampliabit gloria. 465
- Bru. Quicumque mente patriam saeva premit
Suosque cives subdit ut servos sibi,
Dum blandientis iam tenet summum rotae,
Ipsosque pene temnit aequalis deos,
Simul atque versus cessat astrorum favor 470
Et constitutas tempus adduxit vices,
Cadit suoque caeteros casu monet,
Virtute dempta ne quid aeternum putent.
- Cass. Sic, sic tyranni debitas poenas luant
Nunquamque sicca finiant vitam nece. 475

Eamus hinc et editam Capitolii
Scandamus arcem. Roma tandem libera est.

Calpurnia, Chorus

- Cal. Eheu, quis aures nuncius tetigit meas,
Cecidisse dira Caesarem Bruti manu!
O somniorum iam nimis veram fidem! 480
Sic misera quondam Troici coniux senis,
Quam somniarat, tulit et experta est facem.
O, quae dolori verba sufficiant meo!
Dehisce, terra, meque miserandam abripe,
Aut vos, nefandi parricidae, huc, huc cito 485
Venite gressu, quoque ferro coniugem
Meum necastis, me, me eodem tollite.
Secunda vestras hostia expecto manus.
Cupide madentem coniugali sanguine
Iugulo mucronem aut pectore excipiam meo. 490
Nondum litasti, Brute, perficito sacrum.
Nondum peremptus Caesar est: pars illius
Maneo superstes. non meus vitam tibi
Vir denegarat: ne mihi mortem nega.
Moriar semel, quo desinam toties mori. 495
At tu doloris turba nostri particeps,
Dum languidus paulatim animus absumitur
Et membra linqens tabida petit Caesarem,
Adiunge moestam fletibus vocem meis.
- Ch. Aetheris alti lugeat orbis; 500
Tuque, o radiis incincte caput,
Volucris splendens arbiter anni,
Propera pulchros abdere vultus.
Tu quoque, salsae dominator aquae,
Valido terram concute sceptro. 505
Omnia moerorem patefaciant.
Ille, subactae gloria terrae,
Nunc repetiti gloria coeli,
Vno Caesar Iove patre minor
Liquit terras. 510
O impuri, o illaudati,
Quorum sacrilega manus potuit
Tantum mundi extinguere lumen!
Quae vobis sint supplicia satis?
Quis taurus, quae rota, quis gladius 515
Possit vestrum aequare furorem?
Vobis tellus, vobis aether,

Vobis deneget unda quietem,
 Vos ultrices agitent Furiae:
 Illa cruentis agitet flagris, 520
 Altera tetro coquat igne genas,
 Tristes alia obiiciat colubras,
 Quae se vestro sanguine pascant,
 Stygia donec sede receptos
 Laniet rostro vultur adunco, 525
 Vexet iniquum Aeolidae pondus
 Et supplicii quicquid acerbi
 Sceleratos exagitat manes.
 At tu, nostri caussa doloris,
 Multum flete et multum flende, 530
 Hos, bone, planctus accipe, Caesar.

Caesar

Caes. Quid coelitem me fletis adiunctum choro?
 Non luridi me stagna Cocyti tenent,
 Sed templa coeli; non malignae me furor
 Tetigit cohortis; ipsa iam genitrix manu 535
 Me collocarat inter astrorum globos;
 Simulacra tantum nuda dilaniata sunt;
 Nec ipse cecidi; umbra cecidit tantum mea.
 Desinite flere; lacrymae miseros decent;
 Qui me furenti - vera praemoneo indiges - 540
 Sunt animo adorti, non inultum illud ferent.
 Haeres meae virtutis ut sceptri mei,
 Nepos sororis, arbitrato pro suo
 Poenas reposcet; ponite modum luctibus.
 Ego ad alta coeli tecta stellantis feror. 545

Calpurnia

Cal. Vnde, quaeso, vox ad aures ista pervenit meas?
 En, sonum, marite, dulcem vocis agnosco tuae.
 Non iniqua te peremit parricidarum manus:
 Vivis et receptus astris laetus assides Iovi.
 Quo soles, bonus favore perge complecti tuos. 550

Chorus

Ch. Sunt manes aliquid; cumque diem ultimum
Adduxit fera mors, est aliquid tamen,
Quod vitat Libitinam
Extractosque fugit rogos.
Id si, dum vegetat membra, datum sibi 555
Vitae curriculum puriter egerit
Nec se turpificarit
Impuris scelerum notis,
Mox, ut corporeo carcere liberum est,
Rursus sidereas convolat in domos, 560
Qua Saturnia lacte
Signavit proprio viam;
Atque illic numero caelicolum additum
Caelesti ambrosiae gramine vescitur
Et carchesia sacri 565
Plena nectaris ebibit.
Haec olim haud dubie praemia vos manent,
Quicumque innocuo pectore simplices
Virtutemque tenetis
Et canam colitis Fidem. 570

Finis

Hinweise zur Textgestaltung

Eine umfassende Behandlung der Tragödie ist unlängst im K. G. Saur Verlag erschienen: Andreas Hagmaier, M. A. Muret, Iulius Caesar – M. Virdung, Brutus. Zwei neulateinische Tragödien. Text, Übersetzung und Interpretation, BzA 235, München/Leipzig 2006. Dem hier abgedruckten Text liegt der älteste erhaltene Druck aus dem Jahr 1552 zugrunde. Er entspricht dem der Ausgabe von 2006 – lediglich wurde die Schreibweise der Buchstaben „v“, „u“ und „i“ bzw. „j“ vereinheitlicht. Zu Abweichungen vom ursprünglichen Druck siehe dort S.59f. Auf den Seiten 61-64 sind dort zudem zahlreiche weitere Ausgaben verglichen.